

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ez 36, 22 – 32

Text: L 3, 10 – 15 *Zástupy se Jana ptaly: "Co jen máme dělat?" On jim odpověděl: "Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak." Přišli i celníci, aby se dali pokřtít, a ptali se: "Mistré, co máme dělat?" On jim řekl: "Nevymáhejte víc, než máte naříděno." Tázali se ho i vojáci: "A co máme dělat my?" Řekl jim: "Nikomu nečinite násilí, nikoho nevydírejte, spokojte se se svým žoldem." Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš.*

To jsem si vždycky říkal, když jsem četl v bibli tento text, že by tam ti vojáci vůbec neměli být. Vojáci jsou přece ti zlí, kteří zabíjejí lidi a mezi věřící nepatří. Ti by se k Janovu křtu vůbec neměli dostavit. A když už tam jsou, tak by ty zabijáky měl Jan Křtitel vyhnat! Jenomže k našemu překvapení Jan namísto vojáků vyhání od křtu ty nejzbožnější náboženské představitele – farizeje. Ty dokonce častuje dost nevybíravými slovy: „Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nastávajícím hněvem? Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání, a nezačínějte si říkat: 'Náš otec jest Abraham!' Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení.“ Nebo dokonce z vojáků a celníků.

Proč vlastně přicházeli lidé za Janem Křtitelem? Ta doba byla taková, že lidé byli plni očekávání. Už třicet let jim vládl král Herodes. Mnozí Židé jím opovrhovali, protože byl Židem jen napůl, z druhé půlky byl Idumejec. Jeho politika byla dost barbarská. Nechal zavraždit některé své syny i svoji ženu. Svým politickým protivníkům nedůvěřoval a budoval si četné a přepychové pevnosti. Není divu, že lidé toužili po změně. Po změně politické kultury, po změně společnosti, po návratu k hodnotám židovského náboženství.

Jan Křtitel vystoupil s kázáním, že každý musí začít sám u sebe. Je třeba činit pokání a dát se pokřtít na odpuštění hříchů. Je třeba napravit křivdy, vrátit do země spravedlnost, urovnat mezilidské vztahy a narovnat vše pokřivené. Užíval k tomu např. citáty z proroka Izaiáše: „Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky! Každá propast bude zasypána, hory i pahorky budou srovnány; co je křivé, bude přímé, hrbolaté cesty budou rovné; a každý tvor uzří spasení Boží.“ Mnozí jeho hlas poslechli a dávali se křtít, aby se očistili od minulosti, kdy si buď zadali s Herodovým režimem nebo se přizpůsobili pokleslé společenské morálce. A takovými byli zvláště lidé, kteří nějakým způsobem s režimem spolupracovali. Například celníci.

Jejich úřad byl vlastně postavený na korupci. Zaplatili velkou sumu peněz, aby dostali státní zakázku na vybírání cla, a pak se snažili investované peníze vybrat od lidí tak, aby na tom zbohatli, tím, že si přísazovali nemravnou marži. Na tom bylo založeno jejich podnikání. A ti, když slyšeli Jana Křtitele a jeho kázání o pokání, tak se logicky ptali: A co to znamená pro nás, celníky? To máme zanechat svého podnikání, dát se na pokání a začít žít asketickým životem jako žebraví kazatelé? Ale Jan Křtitel jim odpověděl: Ne. Tak to nemyslím. Když kážu o pokání, tak to neznamená, že máte opustit svou práci, stáhnout se do ústraní nebo se stát žebráky, kteří bez práce natahují ruku po penězích. Jen pěkně zůstaňte u toho, co děláte. I vybírat daně někdo musí. Ale přestaňte s nepoctivostí. Přestaňte podvádět, přestaňte se obohacovat na úkor chudých, nevybírejte víc, než máte naříděno. Prostě jedněte poctivě, upřímně a lidsky.

Už stará Jednota bratrská řešila otázku poctivosti řemesel. Roku 1494, ještě za první generace bratří, synod mimo jiné rozhodl i toto: „Dobří obchodové jsou: sedláctví, rybářství a všechna řemesla k opatření nutných životních potřeb. To jsou v sobě živnosti křesťanské, jimiž se mohou lidé spravedlivě i bezpečně živiti, varujíc se lakomství a jiných nepravostí. Řemeslníci mají dávat do dílny dobrý materiál a dodávat dobrou práci, nepředražovat a nevyužívat tísně bližních, zachovávat dobré mravy při koupi i prodeji, v cechu ke každému dobrému skutku hotovi býti a cechovních porad počestně se účastniti.“ Bratří ale také považovali některá podnikání za zlá, lidem škodící, např. kostkářství, kejklířství, lichvu, hry, věštění, kouzelnictví, provozování nevěstinců či výrobu „pyšných a smilných“ oděvů. Po určitou dobu také nebylo dovoleno šenkýřství. Pivovarnictví a vinařství se dovolovalo tam, kde neexistovala jiná možnost obživy. Podle Jednoty bratrské „řemeslník má

milovat spravedlnost. Zákazník je přece jeho bližní, jemuž je zavázán milováním a ochotou ke službě. Řemeslníci byli vedeni k tomu, aby při prodeji svého zboží „nenadceňovali a ani nepodbízeli“, nesměli rozšiřovat svoji živnost na úkor druhých, aby je nedostali do nouze. Důraz byl tedy kladen i na solidaritu s druhými živnostníky. Chtivé nabývání majetku mohlo podle bratrského vnímání „dopomoci člověku toliko ke zmeškání věcí potřebných ke spasení“.

Když se vrátím k dnešnímu biblickému textu, vidíme tu celníky jako zástupce a reprezentanty nejrůznějších druhů živností. Jan Křtitel ale nikoho od křtu nevyklučuje kvůli jeho práci. Dokonce tu ke křtu přicházejí i zástupci povolání, které bychom u věřícího člověka čekali ze všech nejméně. Jsou tu totiž i vojáci.

Mám za to, že oni sami vyjadřují své rozpaky nad tím, zda vůbec mohou ke křtu. A proto se na Jana Křtitele obrací se stejnou otázkou: A co máme dělat my, když jsme vojáci? Ale Janova odpověď je v podstatě podobná, jako u celníků. Nepřekračujte své kompetence a nepřisazujte si nad rámec svých povinností. Jestliže vojáci tenkrát zastávali i úlohu jakési policie, znamená Janova rada, aby se i k odsouzencům nechovali hrubě, ale jako k lidským bytostem. Nikomu nečinite násilí, nevybíjejte si na nikom svoji zlost, prostě zůstaňte za všech okolností profesionály. I voják se může chovat k lidem slušně. A nikoho nevydírejte. Nezneužívejte pravomoci veřejného činitele k nespravedlivému jednání. Spokojte se se svým žoldem. Neužívejte své převahy k osobnímu obohacení. Otázku moderního pacifismu Jan neřeší. Jeho rady jsou ve své podstatě aplikovatelné na jakékoliv povolání. Výzva k pokání tedy míří do svědomí, cílí na mravní uvědomění člověka, na jeho vnitřní poctivost a spravedlnost.

Lidem, kteří v Janově době očekávali změnu společenského klimatu, mohlo Janovo kázání svým způsobem imponovat právě proto, že akcentovalo důraz na svědomí, morálku a spravedlnost. A proto všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš. Ale Jan je vyvedl z omylu. Řekl: Já křtím vodou. Já mohu tak maximálně apelovat na vaše svědomí, na vaši morálku, na vaši poctivost a pak to vaše odhodlání ke změně stvrdit křtem v Jordánu. Ale nemohu tu změnu u vás způsobit. Nemohu vám dát nového Ducha. Přichází však někdo silnější než jsem já; nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. Tady totiž končí s dechem veškerý humanismus a lidská etika. Bible je velmi realistická a střízlivá kniha. Ví, že člověk je tvor slabý a že ke skutečné změně nestačí jen lidské schopnosti a síly. Je nutné, aby se při lidech naplnilo Boží zaslíbení, napsané už u proroka Ezechiele, kde říká Bůh: „Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich.“ A v Novém zákoně to apoštol Pavel potvrzuje: „Neboť je to Bůh, který ve vás působí, že chcete i činíte, co se mu líbí.“

To je, bratři a sestry, to, co přináší křesťanství navíc oproti pouhému humanismu. Nehledá Mesiáše v člověku, v lidských předpokladech a v lidech dobré vůle. Opravdovou změnu očekává od Božího Syna, našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista, kterého nemůže nahradit žádný z lidí, ani Jan Křtitel, ani žádný celník či voják, dokonce ani kdyby to byl sám svatý Petr či Pavel.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty jediný jsi Mesiáš, který přišel, aby umožnil změnu člověka zevnitř, a tím i změnu společnosti a světa. Odpusť nám, když o tvé moci pochybujeme a když na ni už předem rezignujeme. Utvrď naši víru, že ty jediný jsi Pán a náš Spasitel. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Náš Pane Ježíši, modlíme se k tobě, protože jsi živý, vládneš na nebesích a jednou přijdeš soudit živé i mrtvé. Věříme, že dáváš lidem sílu ke zbožnému životu, dáváš lidem Ducha svatého, aby mohli obstát v boji s hříchem a vítězit nad zlem. Proto ti odevzdáváme všechny, kdo se ptají po tvé vůli, kdo tě hledají a touží změnit svůj život. Modlíme se za ty, které tíží vina, modlíme se za lidi, kteří se zklamali sami v sobě. Ty dáváš milost pokání a odpuštění. Dej nám také radost ze spasení, díky němuž smíme žít s nadějným výhledem do budoucnosti. Modlíme se za lidi, kteří si myslí, že si zkažili život, prosíme za lidi, kteří se domnívají, že už nemají šanci na nápravu. Prosíme také za ty, kteří mají otupené svědomí a rezignovali na život ve svatosti a pravdě. Prosíme za lidi, kteří očekávají změnu, ale nechťejí začít u sebe. Prosíme za ty, kteří vnímají ve světě pouze lidské zlo, ale už nevidí dobro, které pochází od tebe. Pane Ježíši Kriste, ty nás ved' a působ v nás svým Duchem svatým, abychom žili Bohu svému Stvořiteli ke cti a slávě. Amen.*